

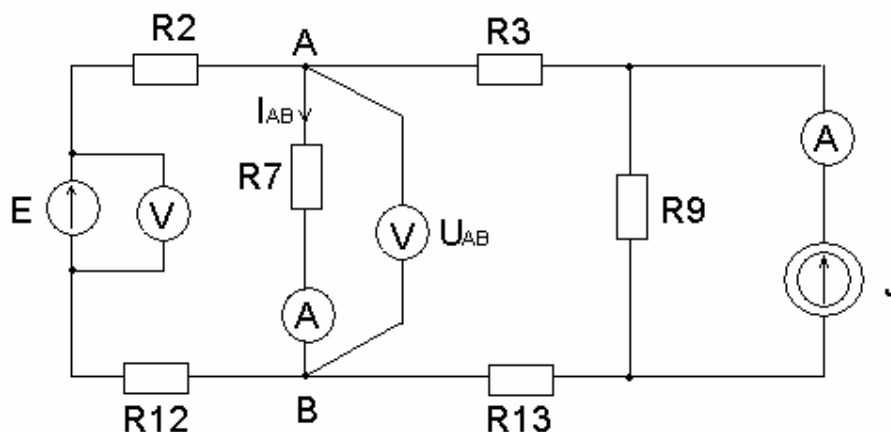
TEORIA OBWODÓW I SYGNAŁÓW - LABORATORIUM		
	Data wykonania ćwiczenia	Data oddania sprawozdania
Temat: Zasada superpozycji i twierdzenia o dwójniku zastępczym. ćwiczenie 3	Podpis	Ocena

I. CEL ĆWICZENIA

Celem ćwiczenia jest doświadczalne zweryfikowanie podstawowych praw obwodów liniowych.

II. PRZEBIEG ĆWICZENIA

Schemat układu pomiarowego do sprawdzania zasady superpozycji i twierdzenia o dwójniku zastępczym.

$$E = 6,1V \quad J = 800 \text{ mA}$$

ZASADA SUPERPOZYCJI.

1. Pomiar I_{AB} i U_{AB} :

a) przy włączonym jednocześnie źródle napięciowym E i prądowym J .

$$I_{AB} = 520 \text{ mA}$$
$$U_{AB} = 2,25 \text{ V}$$

b) przy włączonym tylko źródle napięciowym E .

$$I_{AB}^I = 670 \text{ mA}$$
$$U_{AB}^I = 2,85 \text{ V}$$

c) przy włączonym tylko źródle prądowym J .

$$I_{AB}^{II} = -150 \text{ mA}$$
$$U_{AB}^{II} = -0,6 \text{ V}$$

2. Weryfikacja na podstawie pomiarów zasady superpozycji prądów i napięć według pierwszej interpretacji.

a) zasada superpozycji prądów:

$$I_k = \sum_n I_{kn}$$

gdzie: n – numer źródła napięciowego lub prądowego (numer gałęzi zawierającej źródło),
 I_{kn} – prąd w gałęzi k wywołany przez źródło n przy wyłączonych pozostałych źródłach.

$$I_{AB} = I_{AB}^I + I_{AB}^{II}$$

$$I_{AB} = 670 \text{ mA} - 150 \text{ mA}$$

$$I_{AB} = 520 \text{ mA}$$

b) zasada superpozycji napięć:

$$U_k = \sum_n U_{kn}$$

gdzie: U_{kn} – napięcie wywołane przez n -te źródło przy wyłączonych pozostałych źródłach.

$$U_{AB} = U_{AB}^I + U_{AB}^{II}$$

$$U_{AB} = 2,85 \text{ V} - 0,6 \text{ V}$$

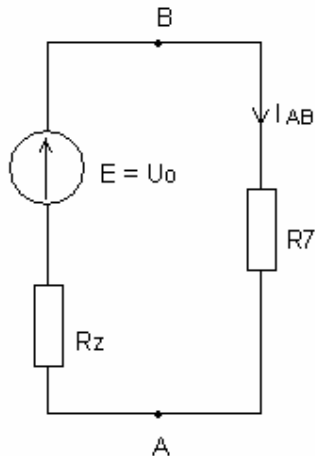
$$U_{AB} = 2,25 \text{ V}$$

TWIERDZENIA O DWÓJNIKU ZASTĘPCZYM

1. Wyniki pomiarów:

I_{AB}	U_{AB}	I_z	U_o	R_z	R_{AB}
520 mA	2,25 V	800 mA	7,8	10,8 Ω	4,2

Zgodnie z twierdzeniem Thevenina, zastępujemy obwód źródłem napięciowym:

$$I_{AB} = \frac{U_o}{R_z + R_7} = \frac{7,8}{10,8 + 4,2} = 520 \text{ mA}$$

$$U_{AB} = \frac{U_o \cdot R_7}{R_z + R_7} = \frac{7,8 \cdot 4,2}{10,8 + 4,2} = 2,1 \text{ V}$$

$$R_z = \frac{U_o}{I_z} = \frac{7,8}{0,8} = 9,75 \Omega$$

2. Porównanie wyników pomiarów rezystancji oraz prądu i napięcia gałęzi AB z obliczonymi na podstawie parametrów dwójnika równoważnego wyznaczonych z pomiarów.

	wartość zmierzona	wartość obliczona
I_{AB}	520 mA	520 mA
U_{AB}	2,25 V	2,18 V
R_z	10,8 Ω	9,75 Ω

Wnioski:

Tok postępowania przy badaniu obwodu metodą superpozycji przy działaniu w tym obwodzie n źródeł napięcia lub prądu jest następujący:

1. Rozpatrywany obwód zastępujemy przez n obwodów takich, że w każdym z nich działa tylko jedno źródło, rezystancje pozostają bez zmiany, pozostałe źródła napięcia zastępujemy zwarciami, źródła prądu – rozwarciem.
2. Prąd w dowolnej gałęzi obwodu wyjściowego obliczamy jako sumę algebraiczną prądów występujących w danej gałęzi w każdym z n obwodów składowych.

Tok postępowania przy badaniu obwodu metodą Thevenina przy działaniu w tym obwodzie n źródeł napięcia lub prądu jest następujący:

1. Każdy obwód liniowy można ze względu na dowolne dwa wyróżnione zaciski zastąpić rzeczywistym źródłem prądu lub napięcia. *Sm* źródła napięcia równa jest napięciu na rozwartych zaciskach. *Spm* źródła prądu równa jest prądowi zwarcia zacisków.
2. Rezystancja wewnętrzna równa jest rezystancji zastępczej widzianej z zacisków przy wyłączonych źródłach lub można ją wyznaczyć z zależności $R_z = \frac{U_o}{I_z}$
3. Korzystając z dwójnika zastępczego łatwo można wyznaczyć prąd i napięcie w gałęzi o rezystancji R_x dołączonej do zacisków obwodu.

$$I_{AB} = \frac{E}{R_z + R_x} = \frac{J R_z}{R_z + R_x} \quad U_{AB} = \frac{E R_x}{R_z + R_x} = \frac{J R_z R_x}{R_z + R_x}$$

Różnice pomiędzy wartościami zmierzonymi a wartościami obliczonymi wynikały z tego, że z mierników analogowych mogliśmy odczytać wartości tylko do jednego miejsca po przecinku.